Τίποτα δεν κάνει τόσο εύκολο το δρόμο προς τη δικαιοσύνη, και για την προσέγγιση του Θεού, όσο το έλεος που προσφέρεται από το βάθος τής ψυχής με ικανοποίηση και χαρά σε όσους το έχουν ανάγκη (Μάξιμος ο Ομολογητής)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 19 Απριλίου, 2023

Ἄς μὴ λείψωμε λοιπὸν ἀπὸ τὴν ἁγία Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ, ἀφοῦ παρέχει τόσο πλῆθος μυστηρίων γιὰ τὴ σωτηρία μας κατὰ τὴν τάξη τῶν θεϊκῶν συμβόλων ποὺ ζωντανεύονται σ' αὐτή. Μ' αὐτὰ καθέναν ἀπό μᾶς, ὅταν μάλιστα ζῆ σωστά, τὸν ὁλοκληρώνει ἀνάλογα μὲ τὸ χαρακτῆρα του σύμφωνα μὲ τὸ πρότυπο τοῦ Χριστοῦ καὶ -ἀποτέλεσμα ζωῆς χριστιανικῆς- ὁδηγεῖ στὴ φανέρωση τὸ δῶρο τῆς υἱοθεσίας, ποὺ δόθηκε μὲ τὸ ἅγιο Βάπτισμα καὶ μὲ τὴ χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. **Ἄς παρουσιάσωμε λοιπὸν τοὺς ἑαυτούς μας μὲ ὅλη τὴ δύναμη καὶ τὴν προθυμία μας ἄξιους τῶν θεϊκῶν δωρεῶν κι ἂς εὐχαριστήσωμε τὸ Θεὸ μὲ τὰ καλά μας ἔργα. Ἄς μὴ ζοῦμε ὅμοια μὲ τοὺς ἐθνικούς, πού, μέσα στὴν ἀρρώστια τῆς ἐπιθυμίας, δὲ γνωρίζουν τὸ Θεό. Ἀλλά, καθὼς λέει ὁ θεῖος Ἀπόστολος, ἂς νεκρώσωμε τὰ σαρκικὰ μέλη μας, τὴν πορνεία, τὴν ἀκαθαρσία, τὸ πάθος, τὴν κακὴ ἐπιθυμία καὶ τὴν πλεονεξία, ποὺ εἶναι εἰδωλολατρεία -γι' αὐτὰ ξεσπᾶ ἡ ὀργὴ ἐπάνω στοὺς γιοὺς τῆς ἀνυπακοῆς- ἂς νεκρώσωμε ἀκόμα κάθε πάθος καὶ θυμὸ κι αἰσχρολογία καὶ ψευτιά. Μ' ἕνα λόγο, ἂς ἀποθέσωμε ὁλόκληρο τὸν παλαιὸ ἄνθρωπο, ποὺ καταστρέφεται παρασυρμένος ἀπὸ τὴν ἐπιθυμία τῆς ἀπάτης, μαζὶ μὲ τὰ ἔργα του καὶ τὶς ἐπιθυμίες του κι ἂς περπατήσωμε ἄξια στὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, πού μᾶς ἐκάλεσε στὴ βασιλεία καὶ στὴ δόξα του. Ἄς φορέσωμε τὴν εὐσπλαχνία, τὴν καλωσύνη, τὴν ταπεινοφροσύνη, τὴν πραότητα, τὴν ὑπομονή. Ἄς ἀνεχώμαστε τοὺς ἄλλους μὲ ἀγάπη, κι ἂς χαριζώμαστε σ' αὐτούς, ἂν ἔχωμε κάποια ἀφορμὴ ἐναντίον τους, ὅπως κι ὁ Κύριος χαρίστηκε σ’ ἐμᾶς. Ἄς διατηροῦμε πάν' ἀπ' ὅλα τὸ δεσμὸ τῆς τελειότητας, τὴν ἀγάπη καὶ τὴν εἰρήνη, στὴν ὁποία ἔχομε κληθῆ, γιὰ ν' ἀποτελέσωμε ἕνα σῶμα. Ἄς φορέσωμε, γιὰ νὰ μὴν πολυλογῶ, τὸ νέο ἄνθρωπο, ποὺ ἀνανεώνεται στὴν ἐπίγνωση, σύμφωνα μὲ τὴν εἰκόνα τοῦ Κτίστη του.**

Μὲ τέτοιο τρόπο ζωῆς θὰ μπορέσωμε νὰ φτάσωμε στὸ τέρμα τῶν θεϊκῶν ὑποσχέσεων, μὲ τὴν ἀγαθὴ ἐλπίδα νὰ ὁλοκληρωθῆ ἡ ἐπίγνωση τοῦ θελήματός του, δίνοντας καρποφορία μὲ κάθε σοφία καὶ φρόνηση πνευματικὴ καὶ προοδεύοντας στὴν ἐπίγνωση τοῦ Κυρίου. Ἐνισχυμένοι μὲ κάθε ἰσχὺ κατὰ τὴ δύναμη τῆς δόξας του γιὰ κάθε κατάρτιση καὶ χαρούμενη ὑπομονὴ θὰ εὐχαριστοῦμε τὸν Πατέρα, πού μᾶς ἔκαμε ἱκανοὺς νὰ μοιραστοῦμε μέσα στὸ φῶς τὴ μερίδα ποὺ κληρώθηκε στοὺς Ἁγίους.(83)

Τῆς χάρης αὐτῆς **φανερὴ ἀπόδειξη εἶναι ἡ αὐθόρμητη διάθεση ἀγάπης** πρὸς ἐκείνους ποὺ μοιραζόμαστε μαζί τους τὴν ἴδια καταγωγή. **Ἔργο της εἶναι νὰ οἰκειωνώμαστε, ὅσο μποροῦμε,** ὅπως τὸ Θεό**, ὅποιον συνάνθρωπό μας ἔχει σ' ὁτιδήποτε τὴν ἀνάγκη μας•** νὰ μὴν τὸν ἀφήνωμε ἀμελημένο κι ἀφρόντιστο• μὲ τὴν προθυμία ποὺ πρέπει, νὰ δείχνουμε ἔμπρακτα τὴν ἐσωτερική μας διάθεση ζωντανὴ πρὸς τὸ Θεὸ καὶ τὸν ἀδελφό μας. Γιατί **ἀπόδειξη τῆς διάθεσης εἶναι ἡ πράξη**. **Τίποτα δὲν κάνει τόσο εὔκολο τὸ δρόμο πρὸς τὴ δικαιοσύνη, τίποτα δὲν εἶναι τόσο ἐπιτήδειο γιὰ τὴ θέωση -νὰ πῶ ἔτσι- καὶ γιὰ τὴν προσέγγιση τοῦ Θεοῦ, ὅσο τὸ ἔλεος ποὺ προσφέρεται ἀπὸ τὸ βάθος τῆς ψυχῆς μὲ ἱκανοποίηση καὶ χαρὰ σὲ ὅσους τὸ ἔχουν ἀνάγκη** . Ὁ Λόγος ἔδειξε ὅτι εἶναι Θεὸς αὐτὸς ποὺ ἔχει ἀνάγκη νὰ εὐεργετηθῆ. Μὴ δὲν εἶπε• Ὅσο ἐπράξατε σ' ἕναν ἀπ' αὐτοὺς τοὺς ἀσήμαντους ἀδελφούς μου, τὸ ἐπραξατε σ' ἐμένα; Ὁ Θεὸς εἶναι αὐτὸς ποὺ τὸ εἶπε. Ἑπομένως πολὺ περισσότερο, κι αὐτὸν ποὺ μπορεῖ νὰ εὐεργετήση κι εὐεργετεῖ θὰ τὸν παρουσιάση ἀληθινὰ πὼς εἶναι Θεὸς κατὰ χάρη καὶ συμμετοχή, ἐπειδὴ τῆς δικῆς του εὐεργετικότητας ἀνέλαβε τὴν ἄσκηση καὶ δέχθηκε τὴν ἰδιότητα σὰν καλὸς μιμητής. Κι ἂν εἶναι Θεὸς ὁ φτωχὸς ἀπὸ συγκατάβαση τοῦ Θεοῦ, ποὺ ἔγινε φτωχὸς γιὰ μᾶς καὶ δέχεται μὲ ἀγάπη ἐπάνω στὸν ἑαυτὸ του τὰ πάθη τοῦ καθενὸς κι ὥς τὸ τέλος τῆς ζωῆς αὐτῆς ἀνάλογα πρὸς τὸ πάθος καθενὸς πάντα θὰ ὑποφέρη μυστικὰ ἀπὸ ἀγάπη, εἶναι φανερὸ κατὰ φυσικὸ λόγο ὅτι περισσότερο θεὸς θὰ εἶναι αὐτός, ποὺ μιμητὴς τοῦ Θεοῦ, θεραπεύει ὅπως ὁ Θεὸς τῶν ἄλλων τὰ πάθη ἀπὸ φιλανθρωπία μὲ δικό του πάθος καὶ δείχνει πὼς ἔχει μέσα του κατ' ἀναλογία τὴν ἴδια μὲ τὸ Θεὸ δύναμη σωστικῆς πρόνοιας.(84)

Ποιὸς λοιπὸν εἶναι τάχα τόσο ἀδιάφορος κι ἀργοκίνητος, ὥστε νὰ μὴν ἐπιθυμῆ τὴ θεότητα, ἐνῶ ἡ ἀπόκτησή της εἶναι τόσο λιγοέξοδη, εὔκολη καὶ ξεκούραστη; Ὑπάρχει γι'αὐτὴν ἀσφαλισμένο κι ἀπαραβίαστο φυλακτήριο κι εὐρύχωρος διάδρομος γιὰ τὴ σωτηρία. Χωρὶς αὐτή, νομίζω, καμμιὰ στ' ἀλήθεια ἀρετὴ δὲ θὰ διατηρηθῆ ἀλώβητη, γιὰ ὅποιον τὴν ἔχει ἐπιτύχει. Εἶναι ἡ αὐτοπραγία ἢ

ἰδιοπραγία, ποὺ μαθαίνοντας μ' αὐτὴν νὰ ἐξετάζωμε καὶ νὰ συλλογιζώμαστε μόνοι μας τὰ προβλήματά μας, ἐξασφαλιζόμαστε ἀπὸ τὸ νὰ πάθωμε ἄδικα ἀπὸ τοὺς ἄλλους κάποια ζημία. **Ἂν δηλαδὴ συνηθίσωμε νὰ παρατηροῦμε καὶ νὰ ἐξετάζωμε τὸν ἑαυτό μας μόνο, ποτὲ δὲ θὰ ἐνοχληθοῦμε μὲ ὅσα ἀνήκουν στοὺς ἄλλους, πῶς τάχα τὰ ἔχουν ἀποχτήσει. Θ' ἀναγνωρίζωμε ἕνα μονάχα κριτὴ καὶ σοφὸ καὶ δίκαιο, τὸ Θεό, ποὺ κρίνει μὲ σοφία καὶ δικαιοσύνη ὅλα ὅσα γίνονται καὶ μάλιστα γιὰ ποιὸ λόγο ἔχουν γίνει κι ὄχι μὲ ποιὸ τρόπο μόνο ἐκδηλώνονται**. Γιὰ τὸν τρόπο μποροῦν ἴσως νὰ κρίνουν κι οἱ ἄνθρωποι παρατηρῶντας ἀμυδρὰ τὰ φαινόμενα• ἀλλὰ βέβαια οὔτε ἡ ἀλήθεια οὔτε ἡ αἰτία ὅσων γίνονται βρίσκονται σ' αὐτά. **Ὁ Θεὸς ὅμως βλέπει τὴ μυστικὴ τῆς ψυχῆς κίνηση**, τὸ ἀόρατο σάλεμα, τὸν ἴδιο τὸ λόγο ποὺ ἔγινε**κίνητρο τῆς ψυχῆς καὶ τὸ σκοπὸ καὶ τὸ στόχο** τοῦ λόγου, δηλαδὴ τὸ προστοχασμένο τέλος κάθε πράξης. Καὶ **κρίνει δίκαια**, ὅπως εἶπα, **ὅλα ὅσα πράττουν οἱ ἄνθρωποι**. Τοῦτο ἂν ἐπιδιώξωμε νὰ ἐπιτύχωμε κι ἂν αὐτοπεριορίσωμε τὸν ἑαυτό μας **κόβοντας ὁλότελα**, ἂν μποροῦμε, **τὴν προσκόλλησή μας στὰ ἐξωτερικὰ** κι **ἂν δὲν ἀφήνωμε οὔτε τὸ μάτι νὰ βλέπη οὔτε τὸ αὐτὶ ν' ἀκούη οὔτε τὴ γλῶσσα νὰ μιλάη γιὰ τὰ ξένα πράγματα, ἔχει καλά**. Ἀλλιῶς, **ἂς τὰ χρησιμοποιοῦμε περισσότερο μὲ συμπάθεια παρὰ μὲ ἐμπάθεια** καὶ νὰ τ' ἀφήνωμε νὰ βλέπουν πρὸς ὠφέλειά μας, ν' ἀκοῦνε καὶ νὰ μιλοῦν. Καὶ πάλι τόσο μονάχα, ὅσο κρίνει ὁ θεῖος λόγος, ποὺ ἡνιοχεῖ. **Γιατί δὲν γλιστρᾶ στὴν ἁμαρτία τίποτ' ἄλλο περισσότερο ἀπὸ τὰ ὄργανα αὐτά, ἂν δὲν τὰ παιδαγωγῆ ὁ λόγος καὶ τίποτα πάλι δὲν εἶναι προθυμότερο ἀπ' αὐτὰ γιὰ τὴ σωτηρία, ὅταν ὁ λόγος τὰ βάζη σὲ τάξη καὶ σειρὰ καὶ τὰ ὁδηγῆ ὅπου πρέπει καὶ θέλει**.

Ὑποσημειώσεις

83. Μιὰ νέα παρότρυνση γιὰ νὰ μὴν ἀπουσιάζωμε ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία, μέσα στὴν ὁποία τελοῦνται τὰ Μυστήρια τῆς σωτηρίας μας. Μόνο μ' αὐτὸ κάνομε νὰ ἐμφανισθῆ ἡ χάρη ποὺ πήραμε κατὰ τὸ Βάπτισμα, σὲ μία ζωὴ σύμφωνη μὲ τὸ Χριστό.**Ὁ ἅγιος Μάξιμος δὲ νομίζει ὅτι ἡ ἁπλῆ παρουσία στὴν τέλεση τῶν Μυστηρίων μέσα στὴν Ἐκκλησία, μᾶς ὁδηγεῖ στὴν τελειότητα τοῦ Χριστοῦ. Ἀλλὰ νομίζει ὅτι στὴ διαδρομὴ τῶν ἀκολουθιῶν, ποὺ τελοῦνται μέσα στὴν Ἐκκλησία, δεχόμαστε τὶς δυνάμεις γιὰ τὴν πνευματική μας πρόοδο, στὴν ὁποία ὀφείλομε νὰ συντελέσωμε κι ἐμεῖς μὲ τὶς προσπάθειες μας.** Στὴν κυριολεξία, **ἡ ἴδια ἡ παρουσία σ' αὐτὲς τὶς ἀκολουθίες, ὅταν γίνεται μὲ προσοχὴ στὸ νόημα κάθε πράγματος** ποὺ γίνεται καὶ λέγεται στὴ διαδρομὴ τῆς ἀκολουθίας, **εἶναι μιὰ τέτοια προσπάθεια**. **Ὑπάρχει πάντοτε ἕνας δεσμὸς ἀδιάλυτος ἀνάμεσα στὸ δῶρο καὶ στὴν προσπάθεια νὰ τὸ δεχθοῦμε καὶ νὰ**

τὸ φυτέψωμε μέσα στὴν ψυχή. Μόνο μὲ τὴ συζυγία τῶν προσπαθειῶν μας μὲ τὴ συμμετοχή μας στὰ Μυστήρια ποὺ τελοῦνται μέσα στὴν Ἐκκλησία μποροῦμε νὰ φτάσωμε στὸ νέον ἄνθρωπο κατὰ τὴν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ. Καταλήγομε σ' αὐτὴ τὴν κατάσταση μόνο πραγματοποιῶντας τὴ θεία θέληση καὶ **προχωρῶντας στὴ γνώση τοῦ Θεοῦ**, **πάντοτε βοηθημένοι ἀπὸ τὸ Θεό**. Ἔτσι μόνο, θὰ μετάσχωμε στὸν κλῆρο τῶν ἁγίων μέσα στὸ φῶς. Εἶναι τὸ φῶς τῆς ὡλοκληρωμένης γνώσης καὶ τῆς τέλειας καθαρότητας τῆς καρδιᾶς, ποὺ εἶναι συνάμα ἡ ἀντανάκλαση τῆς ὑπερπλεονάζουσας θείας πνευματικότητας καὶ τῆς τέλειας καθαρότητας μέσα στὸ εἶναι μας.

84. Γιὰ νὰ δείξη ὅτι οἱ ἐξηγήσεις του δὲν προτρέπουν στὸ κλείσιμο τῶν ἀνθρώπων μέσα στὴ μοναχικὴ θεωρία τοῦ Θεοῦ, ὁ ἅγιος Μάξιμος τελειώνει τὸ ἔργο του μ' ἕνα ἐγκώμιο, ἀφιερωμένο στὴν εὐσπλαχνία καὶ στὴν ἀγάπη πρὸς τοὺς ἀνθρώπους. Θέτει αὐτὲς τὶς ἀρετές, ὅπως καὶ στὰ ἄλλα ἔργα του, πάνω ἀπὸ κάθε τί.**Ἡ ἀπόδειξη ἡ πιὸ λαμπρή της ἐνέργειας τῆς χάρης μέσα μας εἶναι τὸ συμπαθητικὸ συναίσθημα πρὸς τὸν πλησίον**. Μ' αὐτὸ ἐπιθυμοῦμε νὰ κάνωμε οἰκεῖο σ' ἐμᾶς αὐτὸν ποὺ ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ τὴ βοήθειά μας, ὅπως θέλομε νὰ κάνωμε οἰκεῖο σ' ἐμᾶς τὸ Θεό. **Τίποτα δὲ συντελεῖ τόσο δυνατὰ στὴ δικαίωση, στὴ θέωση καὶ στὴν προσέγγισή μας στὸ Θεό, ὅσο ἡ εὐσπλαχνία ποὺ ἐκδηλώνεται πρὸς ἐκείνους ποὺ τὴν ἔχουν ἀνάγκη**. Ἐὰν ὁ Λόγος ἔχη διακηρύξει Θεὸν ἐκεῖνον ποὺ ὑποφέρει (Ματθ, κε' 40), πολὺ περισσότερο θ' ἀποδειχθῆ Θεὸς κατὰ χάρη, ἐκεῖνος ποὺ πράττει τὸ ἀγαθό, ἀφοῦ οἰκειοποιεῖται τὴν εὐεργετικὴ ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ. Κι ἄν ὁ φτωχὸς εἶναι Θεὸς γιὰ τὴ συγκατάβαση τοῦ Θεοῦ, ποὺ ἔγινε φτωχὸς γιὰ μᾶς καὶ πῆρε ἐπάνω του, μὲ συμπάθεια, τὸν πόνο τοῦ καθενὸς ὡς τὸ τέλος τοῦ κόσμου, ὑποφέροντας μυστηριωδῶς, ἐξαιτίας τῆς καλωσύνης του, κατὰ τὸ μέτρο τοῦ πόνου καθενὸς (ὁ Πασκὰλ εἶπε πολὺ πιὸ ἀργά: ὁ Ἰησοῦς θὰ βρίσκεται σὲ ἀγωνία ὡς τὸ τέλος τοῦ κόσμου), τόσο **περισσότερο θὰ εἶναι θεὸς ἐκεῖνος, ποὺ θεραπεύει κατὰ μίμηση τοῦ Θεοῦ τοὺς πόνους τῶν ἄλλων, δείχνοντας ἔτσι ὅτι ἔχει τὴν ἴδια δύναμη συναισθήματος μὲ τὸ Θεό, κατ' ἀναλογία πρὸς τὴ θεία Πρόνοια**. Ὁ ἅγιος Μάξιμος δίνει ἀνάγλυφα τὴ **διάκριση ἀνάμεσα στὴν ἐκτέλεση ἑνὸς πράγματος μὲ συμπάθεια ἢ μὲ πάθος** -ὁ Θεὸς μπορεῖ νὰ ἔχη τὴ συμπάθεια, ὄχι ὅμως μὲ πάθος. Ἡ **συμπάθεια εἶναι ἡ ἀφιλοκερδὴς ἀγάπη γιὰ τὸν ἄλλο, τὸ σύμπάσχειν μαζὶ του• τὸ πάθος εἶναι ἐγωισμός, εἶναι πόνος γιὰ μᾶς τοὺς ἴδιους**. Ὁ ἅγιος Μάξιμος χρησιμοποιεῖ τὴν ἀλήθεια τῆς ἄκτιστης ἐνέργειας τοῦ Θεοῦ, γιὰ νὰ κάνη ἀνάγλυφο τὸ γεγονὸς ὅτι **μᾶς κρατεῖ ὅλους δεμένους μαζί Του, μὲ τὴν πράξη τῆς συμπάθειάς Του πρὸς ὅλους, σύμφωνα μὲ τὸν πόνο καθενὸς καὶ μὲ τὶς εὐεργεσίες ποὺ παρέχει σ' ὅλους μὲ τὴν ἐνέργειά Του ποὺ ἀπευθύνεται σ' ὅλους**. Γιατί **ἡ ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ δὲν εἶναι κλεισμένη σ' Αὐτόν, ἀλλὰ κατευθύνεται πρὸς τὰ δημιουργήματα, σ' ὅλα τὰ δημιουργήματα**. **Οἰκειωνόμαστε κι ἐμεῖς ἐπίσης αὐτὴ τὴν ἐνέργεια μὲ τὴ συμπάθεια καὶ τὴν ἀγαθοποιΐα**. Μ’ αὐτὰ τὰ τελευταῖα **ἡ ἄκτιστη ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ μᾶς κρατάει ὅλους δεμένους μεταξύ μας**. Γιατί **δὲν**

ὑπάρχει ἄνθρωπος ποὺ δὲν κάνει κάποτε συγκεκριμένη τὴ συμπάθειά του ἔναντι μερικῶν ἀνθρώπων καὶ δὲν ὑπάρχει ἄνθρωπος ποὺ νὰ μὴν εἶναι ἀντικείμενο κάποιας συμπάθειας καὶ ἀγαθοποιΐας. Εἶναι ἡ πιὸ εὐεργετική, κοσμικὴ καὶ ἀποτελεσματικὴ παρουσία τοῦ Θεοῦ στὸν κόσμο καὶ ταυτόχρονα ἡ πιὸ εὐγενικὴ μορφὴ τοῦ παγκόσμιου συνδέσμου ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους. Μόνο μὲ τὴν πραγματοποίηση τῆς συμπάθειας αὐτῆς, ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ νὰ γνωρίζη μὲ τὴν ἐμπειρία τὸ θεῖο Λόγο, ποὺ ἑνώνει ὅλους τοὺς λόγους μεταξύ τους καὶ μ' ἐκεῖνο τὸν Ἴδιο.

[Μάξιμος ο Ομολογητής, "Μυσταγωγία" (στην δημοτική), Εισαγωγὴ - Σχόλια: πρωτοπρεσβύτερος Δημήτριος Στανιλοάε, Μετάφραση: Ἰγνάτιος Σακαλὴς, ἐκδ. Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Ἀθῆναι 1997]

(Πηγή ψηφ. κειμένου: wra9.blogspot.com*)*